

EESTI NÕUKOGUDE SOTSIALISTLIKU VABARIIGI
ÜLEMNÕUKOGU JA VALITSUSE
TEATAJA

9. juuli 1982

Nr. 24 (626)

17. aastakäik

SISUKORD

I

351. Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi seadlus muudatuste ja täienduste tegemise kohta «Eesti NSV kriminaalprotsessi koodeksis».
352. Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi seadlus «Eesti NSV kohtute rahva-kaasikutajate nõukogude põhiääruse» kinnitamise kohta.
353. Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi seadlus muudatuste tegemise kohta Eesti NSV Ülemkohtu presiidiumi koosseisus.

EESTI NÕUKOGUDE SOTSIALISTILIKU VABARIIGI

ÜLEMNÕUKOGU JA VALITSUSE

TEATAJA

17. aastakäik

Nr. 24 (626)

9. juuli 1982

SISUKORD

- 251 Eesti NSV Ülemnõukogu Presidiumi seaduse muutmise ja täiendamise kohta Eesti NSV Ülemnõukogu Presidiumi otsusega
- 252 Eesti NSV Ülemnõukogu Presidiumi seaduse muutmise ja täiendamise kohta Eesti NSV Ülemnõukogu Presidiumi otsusega
- 253 Eesti NSV Ülemnõukogu Presidiumi seaduse muutmise ja täiendamise kohta Eesti NSV Ülemnõukogu Presidiumi otsusega

INDEKS 78280

Väljaandja: Eesti NSV Ministrite Nõukogu Asjadevalitsus.

Trükkida antud 14. 07. 1982. Trükipoognaid 1. Arvestuspoognaid 1,2. Tellimuse nr. 792.

ENSV MN Asjadevalitsuse Trükikoda, Tallinn.

I

EESTI NSV ÜLEMNÕUKOGU PRESIIDIUMI SEADLUS

351 Muudatuste ja täienduste tegemise kohta «Eesti NSV kriminaalprotsessi koodeksis»

Seoses NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi 1981. a. 13. augusti seadlusega «Muudatuste ja täienduste tegemise kohta «NSV Liidu ja liiduvabariikide kriminaalkohtumenetluse alustes»» ja vabariigi kriminaalprotsessi seadusandluse kooskõlla viimiseks NSV Liidu konstitutsiooniga ja Eesti NSV konstitutsiooniga ning edasiseks täiustamiseks Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidium otsustab:

Teha «Eesti NSV kriminaalprotsessi koodeksis» järgmised muudatused ja täiendused:

1. Asendada § 1 2. lõike eestikeelses tekstis sõna «sätitud» sõnaga «sätestatud».

2. Muuta § 2 2. lõige ja sõnastada see järgmiselt:
«(2) Kriminaalprotsess peab kaasa aitama sotsialistliku seaduslikkuse ja õiguskorra kindlustamisele, kuritegude ärahoidmisele ja väljajuurimisele, ühiskonna huvide ning kodanike õiguste ja vabaduste kaitsmisele ning kodanike kasvatamisele NSV Liidu konstitutsiooni, Eesti NSV konstitutsiooni ja Nõukogude seaduste kõrvalekaldumatu järgimise ning sotsialistliku ühiselu reeglite austamise vaimus».

3. Paragrahvis 5:
1) muuta 1. lõike 9. punkt ja sõnastada see järgmiselt:
«9) isiku suhtes, kelle kohta on jõustunud kohtuotsus samas süüdistuses või kohtumäärus kriminaalasja lõpetamise kohta samal alusel»;
2) täiendada 1. lõiget 10. punktiga järgmises sõnastuses:
«10) isiku suhtes, kelle kohta samas süüdistuses on juurdlusorgani, uuriija või prokuröri tühistamata määrus asja lõpetamise kohta, välja arvatud juhud, kui kohus, kelle menetluses on kriminaalasi, on tunnistanud vajalikuks asi algatada».

4. Täiendada § 5¹ 3. lõikega järgmises sõnastuses:
«(3) Kriminaalasja lõpetamine käesolevas paragrahvis ettenähtud alustel ei ole lubatud, kui selle vastu vaidleb isik, kes on toime pannud kuriteo tunnustega teo. Sel juhul jätkatakse kriminaalasja menetlust tavalises korras».

5. Asendada § 5² 9. lõike eestikeelses tekstis sõna «lõikudes» sõnaga «lõigetes».

6. Paragrahvis 6:
1) jätta pealkirjast välja sõna «üldsuse»;
2) muuta 3. lõige ja sõnastada see järgmiselt:
«(3) Kriminaalasja lõpetamine süüdistatava käendusele andmise tõttu võib toimuda alles pärast süüdistuse esitamist. Käendusele ei või anda isikut «Eesti NSV kriminaalkoodeksi» §-s 50 lg. 2 p. 1 ettenähtud juhtudel».

7. Asendada § 11 1. lõikes sõnad «kohtu määramisel» sõnadega «kohtu otsusel».

8. Muuta § 12 ja sõnastada see järgmiselt:

«§ 12. Õigusemõistmine ainult kohtu poolt

(1) Õigusemõistmist kriminaalasjades teostab ainult kohus.

(2) Mitte kedagi ei tohi tunnistada süüdi kuriteo toimepanemises ega kriminaalkorras karistada teisiti kui kohtuotsusega ja vastavalt seadusele».

9. Muuta § 13 ja sõnastada see järgmiselt:

«§ 13. Õigusemõistmine kodanike võrdõiguslikkuse alusel seaduse ja kohtu ees

Õigusemõistmist kriminaalasjades teostatakse põhimõttel, et kodanikud on seaduse ja kohtu ees võrdsed, olenemata päritolust, sotsiaalsest ja varalisest seisundist, rassilisest ja rahvuslikust kuuluvusest, soost, haridusest, keelest, suhtumisest religioonisse, tegevusalast ja -laadist, elukohast ja muudest asjaoludest».

10. Muuta § 14 3. lõige ja sõnastada see järgmiselt:

«(3) Rahvakaasistujatel on õigusemõistmisel kõik kohtuniku õigused. Rahvakaasistujatel on kohtuistungil eesistujaga võrdsed õigused kõikide küsimuste lahendamisel, mis tekivad kriminaalasja arutamisel ja kohtuotsuse tegemisel».

11. Muuta § 16 ja sõnastada see järgmiselt:

«§ 16. Kohtumenetluse keel

(1) Kohtumenetlus toimub eesti keeles või antud paikkonna elanike enamuse keeles.

(2) Kriminaalasjast osavõtivatele isikutele, kes ei valda keelt, milles toimub kohtumenetlus, tagatakse õigus teha avaldusi, anda ütlusi, avaldada taotlusi, tutvuda asja kõigi materjalidega, esineda kohtus emakeeles või, nende valikul, mõnes muus keeles, mida nad valdavad, samuti kasutada seadusega kehtestatud korras tõlgi abi.

(3) Uurimis- ja kohtudokumendid antakse süüdistatavale seadusega kehtestatud korras tõlgituna tema emakeelde või teise keelde, mida ta valdab».

12. Paragrahvis 17:

1) täiendada paragrahvi pärast 2. lõiget uue 3. lõikega järgmises sõnastuses:

«(3) Asjaarutamine kinnisel kohtuistungil toimub kõiki kohtumenetluse eeskirju järgides»;

2) endine 3. lõige lugeda 4. lõikeks.

13. Paragrahvis 18:

1) muuta 1. lõige ja sõnastada see järgmiselt:

«(1) Süüdistatavale tagatakse õigus kaitsele»;

2) asendada 2. lõike eestikeelses tekstis sõna «peavad» sõnadega «on kohustatud».

14. Muuta § 19 ja sõnastada see järgmiselt:

«§ 19. Kriminaalasja tehivolude igakülgne, täielik ja objektiivne uurimine

(1) Kohus, prokurör, uurija ja juurdlust teostav isik on kohustatud tarvitusele võtma kõik seaduses ettenähtud abinõud kriminaalasja tehivolude igakülgseks, täielikuks ja objektiivseks uurimiseks ning välja selgitama nii süüdistatavat süüstavad kui ka õigustavad, samuti tema vastutust kergendavad ja raskendavad asjaolud.

(2) Kohtul, prokuröril, uurijal ja juurdlust teostaval isikul ei ole õigust panna tõendamise kohustust süüdistatavale.

(3) On keelatud taotleda süüdistatavalt ja teistelt kriminaalasjast osavõtvatelt isikutelt ütlusi vägivalla, ähvarduste või muude ebaseaduslike vahenditega».

15. Asendada §-s 21 sõna «kohtuorganite» sõnaga «kohtute».

16. Muuta § 22 1. lõige ja sõnastada see järgmiselt:

«(1) Vastavalt «NSV Liidu ja liiduvabariikide kriminaalkohtumenetluse aluste» §-le 20 teostavad järelevalvet NSV Liidu ja Eesti NSV seaduste täpse ja ühetaolise täitmise üle kriminaalprotsessis NSV Liidu peaprokurör, temale alluvad Eesti NSV prokurör ja alamalseisvad prokurörid».

17. Asendada § 35 2. lõikes sõnad «uurija, prokuröri ja kohtu toimingute ning otsuste peale» sõnadega «juurdlust teostava isiku, uurija, prokuröri ja kohtu toimingute ning otsuste peale».

18. Täiendada § 36 3. lõikega järgmises sõnastuses:

«(3) Eeluurimisorganil, prokuröril ja kohtul, kelle menetluses on kriminaalasi, samuti õigusnõuandla juhatajal ja advokaatide kolleegiumi presiidiumil on õigus NSV Liidu ja Eesti NSV seadusandlusega ettenähtud korras vabastada süüdistatav täielikult või osaliselt õigusabi eest tasumisest».

19. Muuta § 40 2. lõige ja sõnastada see järgmiselt:

«(2) Kuriteo läbi kannatanuks tunnistatud kodanikul on õigus anda kriminaalasja kohta ütlusi. Kannatanul ja tema esindajal on õigus: esitada tõendeid; avaldada taotlusi; tutvuda toimiku kõigi materjalidega alates eeluurimise lõpuleviimisest; võtta osa kohtulikust arutamisest; avaldada taandusi; esitada kaebusi juurdlust teostava isiku, uurija, prokuröri ja kohtu tegevuse peale, samuti kohtuotsuse või -määruse ja rahvakohtuniku määruste peale».

20. Täiendada § 42 3. lõiget pärast sõna «kannatanu» sõnadega «või tsiviilhagejaks tunnistatud ettevõtte, asutuse, organisatsiooni poolt» ning sama paragrahvi 4. lõiget pärast sõna «kannatanu» sõnadega «või tsiviilhagejaks tunnistatud ettevõtte, asutus, organisatsioon».

21. Muuta § 47 ja sõnastada see järgmiselt:

«§ 47. Kuriteo toimepanemist soodustanud põhjuste ja tingimuste väljaselgitamine

Juurdluse, eeluurimise ja kriminaalasja kohtuliku arutamise käigus on juurdlusorgan, uurija, prokurör ja kohus kohustatud välja selgitama kuriteo toimepanemist soodustanud põhjused ja tingimused. Alaealise kriminaalasjas tuleb pöörata erilist tähelepanu tema elu- ja kasvatus-tingimustele, psüühika iseärasustele, käitumisele kuni kuriteo toimepane-

miseni ja pärast seda ning muudele asjaoludele, millel on tähtsust alaealise parandamise ja ümberkasvatamise vahendite valikul».

22. Täiendada koodeksit §-ga 47¹ järgmises sõnastuses:

«§ 47¹. Juurdlusorgani, uurija ja prokuröri esildis kriminaalasjas

(1) Juurdlusorgan, uurija või prokurör teeb pärast kuriteo toimepanemist soodustanud põhjuste ja tingimuste väljaselgitamist vastavale riigiorganile, ühiskondlikule organisatsioonile või ametiisikule esildise abinõude rakendamise kohta nende põhjuste ja tingimuste kõrvaldamiseks.

(2) Hiljemalt kuu aja jooksul tuleb esildise põhjal rakendada vajalikud abinõud ning teatada tulemustest esildise teinud isikule».

23. Täiendada koodeksit §-ga 47² järgmises sõnastuses:

§ 47². Kohtu erimäärus

(1) Kohus teeb selleks aluse olemasolul erimääruse, millega juhib riigiorganite, ühiskondlike organisatsioonide või ametiisikute tähelepanu kriminaalasjas tuvastatud seaduserikkumistele ning kuriteo toimepanemist soodustanud põhjustele ja tingimustele, mis nõuavad vastavate abinõude rakendamist.

(2) Erimääruse võib teha ka juhul, kui kohus avastab, et juurdluse või eeluurimise käigus või kriminaalasja arutamisel alamalseisva kohtu poolt on rikutud kodanike õigusi või teisiti seadust rikutud. Kohtul on õigus teha erimäärus kohtuliku arutamise materjalide põhjal ka muudel juhtudel, kui ta peab seda vajalikuks.

(3) Kohtul on õigus kohtuliku arutamise materjalide põhjal juhtida erimäärusega ühiskondlike organisatsioonide ja töökollektiivide tähelepanu üksikute kodanike väärale käitumisele tootmises või olmes või nende poolt ühiskondlike kohustuste rikkumisele. Vajalikel juhtudel võib erimääruse ära kirja saata seltsimehelikule kohtule.

(4) Erimäärusele kirjutavad alla kõik kohtunikud ja selle võib kohtu äranägemisel avaldada kohtuistungil.

(5) Hiljemalt kuu aja jooksul tuleb erimääruse põhjal rakendada vajalikud abinõud ja teatada tulemustest erimääruse teinud kohtule».

24. Täiendada § 59 7. ja 8. lõikega järgmises sõnastuses:

«(7) Eksperdi ebaselge või mittetäieliku arvamuse puhul võib määrata täiendekspertiisi, tehes selle ülesandeks samale või teisele eksperdile.

(8) Eksperdi põhjendamatu arvamuse puhul või kahtluse korral selle õigsuses, võib määrata kordusekspertiisi, tehes selle ülesandeks teisele eksperdile või teistele ekspertidele».

25. Paragrahvis 74:

1) asendada sõnad «sõjaväeringkonna või sõjalaevastiku prokurör» sõnadega «NSV Liidu relvajõudude väeliigi, sõjaväeringkonna, väegrupi ja laevastiku sõjaväeprokurör»;

2) täiendada paragrahvi 2. lõikega järgmises sõnastuses:

«(2) Kui kohus tagastab uueks uurimiseks kriminaalasja, milles süüdistatava vahi all pidamise tähtaeg on lõppenud, asja tehjulude tõttu aga ei saa ära muuta tõkendit vahi all pidamise näol, pikendab vahi all pidamise tähtaega eeluurimise üle järelevalvet teostav prokurör ühe

kuu piires asja tema juurde saabumise päevast arvates. Edasi pikendatakse nimetatud tähtaega käesoleva paragrahvi lõikes üks kindlaks-määratud korras ja ulatuses, võttes arvesse süüdistatava vahi all olemise aega enne asja kohtusse saatmist»;

3) paragrahvi endine tekst lugeda 1. lõikeks.

26. Asendada § 77 1. lõike eestikeelses tekstis sõnad «relvastatud jõudude» sõnaga «relvajõudude».

27. Paragrahvis 95:

1) muuta 2. lõige ja sõnastada see järgmiselt:

«(2) Erandjuhtudel, kui käesoleva paragrahvi lõikes üks märgitud kriminaalasi on ühiskondlikult eriti tähtis või kui kannatanu selles kriminaalasjas või «Eesti NSV kriminaalkoodeksi» §-s 115 lg. 1 ettenähtud kuriteo asjas oma abitu seisundi või süüdistatavast sõltuvuse tõttu või muudel põhjustel ei ole suuteline oma õigusi ja seaduslikke huve kaitsma, on prokuröri õigus algatada niisugune kriminaalasi ka ilma kannatanu kaebuseta või ta on kohustatud kohtust süüdistust toetama. Prokuröri poolt algatatud kriminaalasi saadetakse juurdluseks või eeluurimisele ja pärast uurimise lõpuleviimist vaadatakse kohtu poolt läbi üldises korras. Neil juhtudel ei lõpetata kriminaalasia kannatanu leppimise korral süüdistatavaga»;

2) asendada 3. lõikes sõna «Nendes» sõnadega «Käesoleva paragrahvi lõikes üks nimetatud»;

3) täiendada 4. lõiget pärast sõnu «§-des 115 lg. 1» sõnadega «(välja arvatud käesoleva paragrahvi lõikes kaks ettenähtud juhud)».

28. Paragrahvis 99:

1) muuta 1. punkt ja sõnastada see järgmiselt:

«1) miilits»;

2) asendada 5. punkti eestikeelses tekstis sõnad «relvastatud jõudude» sõnaga «relvajõudude».

29. Asendada § 111 2. lõikes sõnad «sõjaväeringkonna või sõjalaevastiku prokurör» sõnadega «NSV Liidu relvajõudude väeliigi, sõjaväeringkonna, väegrupi ja laevastiku sõjaväeprokurör».

30. Täiendada § 113 pärast sõna «esitamise» sõnadega «, ütluste seostamise olustikuga,».

31. Muuta § 118 ja sõnastada see järgmiselt:

«§ 118. Kriminaalajade ühendamine ja eraldamine

(1) Ühiseks menetlemiseks võib ühendada ainult mitme isiku kui kuriteost osavõtjate süüdistusajad ühe või mitme kuriteo toimepanemises või ühe isiku süüdistusajad mitme kuriteo toimepanemises, samuti nende kuritegude eelnevalt mittelubatud varjamises või nendest mitte-teatamises.

(2) Kriminaalasia eraldamist lubatakse ainult neil juhtudel, kui see on hädavajalik ning kui see ei avalda mõju kriminaalasia igakülgssele, täielikule ja objektiivsele uurimisele ning lahendamisele.

(3) Kriminaalajade ühendamine ja eraldamine toimub juurdlust teostava isiku, uurija, prokuröri või kohtu määruse alusel.

(4) Kui alaealist süüdistatakse kuriteo toimepanemises koos täisealiselega, siis tuleb eraldada tema süüdistusasi eraldi menetlemiseks, kui see ei takista kriminaalasja õiget ja täielikku uurimist».

32. Paragrahvis 120:

1) muuta pealkiri, 1., 3. ja 4. lõige ning sõnastada need järgmiselt:

«§ 120. Prokuröri järelevalve seaduste täitmise üle juurdlus- ja eeluurimisorganite poolt

(1) Järelevalvet seaduste täitmise üle juurdlus- ja eeluurimisorganite poolt teostab prokurör kooskõlas NSV Liidu seadusega «NSV Liidu prokuratuurist».

(3) Prokurör annab sanktsiooni kahtlustatava või süüdistatava vahi alla võtmiseks seaduses ettenähtud aluste olemasolu korral. Vahi alla võtmise sanktsiooni otsustamisel on prokurör kohustatud hoolikalt tutvuma kõigi vahi alla võtmise aluseks olevate materjalidega, vajalikel juhtudel isiklikult üle kuulama kahtlustatava või süüdistatava, alaealise kahtlustatava või süüdistatava aga kõigil juhtudel.

(4) Teostades järelevalvet seaduste täitmise üle juurdlus- ja eeluurimisorganite poolt prokurör oma pädevuse piires:

1) nõuab juurdlus- ja eeluurimisorganitelt kontrollimiseks välja kriminaaltoimikuid, dokumente, materjale ja muid andmeid toimepandud kuritegude, juurdluse või eeluurimise käigu ja kuriteo toimepannud isikute kindlakstegemise kohta; kontrollib vähemalt üks kord kuus seaduse nõuete täitmist, mis käsitlevad toimepandud või ettevalmistatavate kuritegude kohta esitatud avalduste ja teadete vastuvõtmist, registreerimist ja lahendamist;

2) tühistab uurijate ja juurdlust teostavate isikute ebaseaduslikke ja põhjendamatuid määrusi;

3) annab kirjalikke juhiseid kuritegude uurimise, tõkendi valimise, muutmise või tühistamise, kuriteo kvalifitseerimise, üksikute uurimistoimingute teostamise ja kuriteo toimepannud isikute tagaotsimise kohta;

4) teeb prokuröri või prokuratuuri uurija menetluses olevas kriminaalasjas juurdlusorganeile ülesandeks määruste täitmise kinnipidamise, sundtoomise, vahi alla võtmise, läbiotsimise, võetuse, kuriteo toimepannud isikute tagaotsimise ning muude uurimistoimingute teostamise kohta, samuti annab juhiseid vajalike abinõude rakendamise kohta kuritegude avastamiseks ja neid toimepannud isikute leidmiseks;

5) võtab osa juurdlusest ja eeluurimisest ning teostab vajalikel juhtudel isiklikult üksikuid uurimistoiminguid või kogu uurimist mis tahes asjas;

6) sanktsioneerib läbiotsimise, posti- või telegraafilise korrespondentsi arestimise ja selle võetuse, süüdistatava kõrvaldamise ametikohalt ning uurija ja juurdlusorgani muud toimingud seadusega ettenähtud juhtudel;

7) pikendab seadusega kehtestatud juhtudel ja korras uurimise ja tõkendina vahi all pidamise tähtaega;

8) tagastab kriminaalasja juurdlus- või eeluurimisorganile koos oma juhistega täiendava uurimise teostamiseks;

9) täielikuma ja objektiivsema uurimise tagamiseks võtab juurdlusorganilt ära ja annab uurijale üle mis tahes asja, annab asja ühelt eeluurimisorganilt üle teisele, samuti ühelt uurijalt teisele;

10) kõrvaldab juurdlust teostava isiku või uurija edasisest juurdlustest või eeluurimisest, kui nad on asja uurimisel rikkunud seadust;

11) algatab kriminaalasju või keeldub nende algatamisest; lõpetab või peatab kriminaalasjas menetluse; seadusega ettenähtud juhtudel annab nõusoleku kriminaalasja lõpetamiseks uurija või juurdlusorgani poolt; kinnitab süüdistuskokkuvõtted (määrused); saadab kriminaalasjad kohtusse»;

2) asendada 2. lõike eestikeelses tekstis sõna «sätitud» sõnaga «sätestatud».

33. Asendada §-s 129 sõna «kinnitab» sõnaga «sanktsioneerib».

34. Täiendada koodeksit §-ga 153¹ järgmises sõnastuses:

«§ 153¹. Ütluste seostamine olustikuga

(1) Vajalikel juhtudel on uurijal manukate juuresolekul õigus kahtlustatava, süüdistatava, tunnistaja või kannatanu osavõtul seostada nende poolt kuriteo sündmuse kohta varem antud ütlusi sündmuskoha, ruumi või paikkonna olustikuga kohapeal.

(2) Nooremat kui kuueteistkümne aastast tunnistajat või kannatanut ei hoiatata vastutuse suhtes ütluse andmisest keeldumise ja teadvalt vale ütluse andmise eest, kuid neile selgitatakse kohustus anda õigeid ütlusi.

(3) Vajalikel juhtudel uurija fotografeerib, filmib ja helisalvestab, teostab mõõtmisi, koostab skeeme ja plaane. Selleks on uurijal õigus kaasata uurimistoimingust osa võtma spetsialiste. Kui kahtlustatav, süüdistatav, tunnistaja või kannatanu on noorem kui kuueteistkümne aastane, võtab uurimistoimingust osa pedagoog.

(4) Käesolevas paragrahvis nimetatud uurimistoimingu teostamise kohta koostatakse protokoll».

35. Asendada §-de 159 1. lõike, 281 3. lõike ja 289 1. lõike eestikeelses tekstis sõnad «kohtumeditiinilise või -psühhiaatrilise ekspertiisi», «kohtupsühhiaatriline ekspertiis» ja «kohtupsühhiaatrilise ekspertiisi» vastavalt sõnadega «kohtumeditsiini- või -psühhiaatriaekspertiisi», «kohtupsühhiaatriaekspertiis» ning «kohtupsühhiaatriaekspertiisi».

36. Muuta § 162 3. lõige ja sõnastada see järgmiselt:

«(3) Täiend- või kordusekspertiis määratakse käesoleva koodeksi §-s 59 lg. 7 ja 8 ettenähtud juhtudel ning tehakse §-de 156—162 nõudeid järgides».

37. Paragrahvis 168:

1) muuta 2. lõige ja sõnastada see järgmiselt:

«(2) Kriminaalasja lõpetamise kohta koostab uurija motiveeritud määruse, tühistab tõkendi ja abinõud vara konfiskeerimise tagamiseks, lahendab asitõendite ja muude äravõetud esemete küsimused, samuti küsimuse tsiviilprotsessi korras esitatava tsiviilhagi tagamiseks tarvitusele võetud abinõude tühistamiseks ning tühistab süüdistatava ametikohalt kõrvaldamise määruse»;

2) muuta 4. lõige ja sõnastada see järgmiselt:

«(4) Kriminaalasja lõpetamise määruse ärakirja saadab uurija prokuröörile. Samaaegselt teatab uurija kirjalikult kriminaalasja lõpetamisest ja lõpetamise alustest süüdistatavana vastutusele võetud isikule, kannatanule, tsiviilhagejale, tsiviilkostjale või nende esindajatele, samuti isikule, ettevõttele, asutusele või organisatsioonile, kelle avalduse põhjal oli kriminaalasi algatatud, ning selgitab edasikaebamise korra».

38. Muuta § 193 ja sõnastada see järgmiselt:

«§ 193. Alaealise kohtualuse seaduslike esindajate kutsumine kohtuistungile ja nende osavõtt kohtuistungist

(1) Alaealise kriminaalasjas kutsutakse kohtuistungile kohtualuse vanemad või muud seaduslikud esindajad.

(2) Käesoleva paragrahvi lõikes üks nimetatud isikutel on õigus avaldada taandusi, esitada tõendeid ja taotlusi ning osaleda tõendite kohtulikus uurimises. Nimetatud õigused selgitatakse neile kohtuistungis avamise järel.

(3) Vajaduse korral võib kohus kuulata alaealise kohtualuse seaduslikke esindajaid üle tunnistajatena. Alaealise kohtualuse seaduslikud esindajad viibivad kogu kohtuliku arutamise aja istungisaalis.

(4) Erandjuhtudel, kui alaealise kohtualuse seadusliku esindaja osavõtt kohtuistungist võib avaldada kahjulikku mõju alaealise kohtualuse huvidele, võib kohus oma määrusega seadusliku esindaja kas eemaldada istungisaalist või piirata tema osavõttu kohtulikust arutamisest.

(5) Alaealise kohtualuse seaduslike esindajate mitteilmumine ei takista kriminaalasja kohtulikku arutamist, kui kohus ei tunnista nende osavõttu vajalikuks».

39. Täiendada § 196 eestikeelset teksti pärast sõnu «peatab kohtunik või korraldaval istungil kohus» sõnadega «oma määrusega».

40. Muuta § 211 ja sõnastada see järgmiselt:

«§ 211. Ühiskondlike organisatsioonide ja töökollektiivide esindajate osavõtt kohtulikust arutamisest

(1) Kohtumenetlusest kriminaalasjades võivad osa võtta ühiskondlike organisatsioonide ja töökollektiivide esindajad.

(2) Kohtumäärusega võib lubada ühiskondliku organisatsiooni või töökollektiivi esindajat osa võtta kriminaalasja kohtulikust arutamisest ühiskondliku süüdistaja või ühiskondliku kaitsjana.

(3) Ühiskondlik süüdistaja ja ühiskondlik kaitsja esitavad kohtule vastava ühiskondliku organisatsiooni või töökollektiivi taotluse anda nende esindajale õigus kriminaalasjast osa võtta.

(4) Ühiskondlikul süüdistajal on õigus avaldada taandusi, esitada tõendeid ja taotlusi, osa võtta tõendite uurimisest ja ka kohtulikust vaidlusest, esitades kaalutlusi süüdistuse tõendatuse ja kohtualuse ning tema poolt toimepandud kuriteo ühiskonnaohtlikkuse kohta. Ühiskondlik süüdistaja võib avaldada oma kaalutlusi kohtualuse suhtes kriminaalseaduse ja karistuse kohaldamise kohta ning muudes küsimustes.

(5) Ühiskondlikul kaitsjal on õigus avaldada taandusi, esitada tõendeid ja taotlusi, osa võtta tõendite uurimisest ja ka kohtulikust vaidlu-

sest, esitades kaalutlusi kohtualuse vastutust kergendavate või teda õigustavate asjaolude kohta, samuti tema tingimisi süüdimõistmise võimalikkuse kohta, karistuse mõistmise kohta, mis ei ole seotud vabadusekaotusega või tema karistusest vabastamise kohta.

(6) Alaealise asjades on kohtul õigus kaasata kohtulikust arutamisest osa võtma ettevõtte, asutuse ja organisatsiooni, kus õppis või töötas alaealine, alaealiste asjade komisjoni või inspektsiooni esindajaid, vajaduse korral ka muude organisatsioonide esindajaid.

(7) Käesoleva paragrahvi lõikes kuus nimetatud isikutel on õigus viibida kogu kohtuliku arutamise aja istungisaalis, esitada küsimusi kohtualusele, tema seaduslikele esindajaile, tunnistajatele ja eksperdile. Neile antakse võimalus avaldada selle ettevõtte, asutuse või organisatsiooni arvamust, kelle nimel nad esinevad. Vajaduse korral võib kohus neid üle kuulata tunnistajatena».

41. Muuta § 235 pealkiri ja 1. lõige ning sõnastada need järgmiselt:

«§ 235. Kannatanule, tsiviilhagejale, tsiviilkostjale, alaealise kohtualuse seaduslikule esindajale, ühiskondlike organisatsioonide ja töökollektiivide esindajaile nende õiguste selgitamine

(1) Eesistuja selgitab kannatanule, tsiviilhagejale ja tsiviilkostjale nende õigused asja kohtulikult arutamisel, mis on ette nähtud käesoleva koodeksi §-des 40, 41 ja 43, alaealise kohtualuse seaduslikule esindajale, ühiskondlike organisatsioonide ja töökollektiivide esindajaile aga nende õigused, mis on ette nähtud vastavalt käesoleva koodeksi §-des 193 ja 211».

42. Muuta § 251 ja sõnastada see järgmiselt:

«§ 251. Täiend- või kordusekspertiisi tegemine

(1) Käesoleva koodeksi §-s 59 lg. 7 ja 8 ettenähtud juhtudel võib kohus motiveeritud määrusega määrata täiend- või kordusekspertiisi.

(2) Täiend- või kordusekspertiisi tehakse käesoleva koodeksi §-des 59, 60, 249 ja 250 kehtestatud nõudeid järgides».

43. Täiendada § 256 2. lõiget pärast sõnu «või nende esindajate» sõnadega «, alaealise kohtualuse seadusliku esindaja».

44. Paragrahvis 261:

1) muuta paragrahvi pealkiri ja sõnastada see järgmiselt:

«§ 261. Kohtunike nõupidamise saladus»;

2) täiendada paragrahvi 2. lõikega järgmises sõnastuses:

«(2) Kohtul on õigus nõupidamine katkestada puhkuseks. Kohtunikud ei või avaldada nõupidamise ajal esitatud arvamusi»;

3) paragrahvi endine tekst lugeda 1. lõikeks.

45. Asendada §-s 264 sõnad «süüdimõistva otsuse karistust mõistmata ja kohaldab süüdimõistetu suhtes «Eesti NSV kriminaalkoodeksi» §-s 61 lg. 1 ettenähtud kasvatusliku iseloomuga sunnivahendeid» sõnadega «motiveeritud määruse kriminaalasja lõpetamise kohta ja alaealise suhtes «Eesti NSV kriminaalkoodeksi» §-s 61 lg. 1 ettenähtud kasvatusliku iseloomuga sunnivahenditest ühe kohaldamise kohta».

46. Tunnistada §-d 277 ja 324 kehtivuse kaotanuks.

47. Asendada § 290 1. lõikes sõna «või» sõnaga «ja».

48. Täiendada § 296 4. ja 5. lõikega järgmises sõnastuses:

«(4) Kohtu erimäärused edasikaebamisele ei kuulu, kuid nende peale võib prokurör esitada protesti.

(5) Kriminaalasjas, mille menetlus lõppes kohtuotsusega, pööratakse erimäärused täitmisele kohtuotsuse edasikaebamiseks ettenähtud tähtaja möödumisel».

49. Asendada § 315 pealkirjas ja 1. lõikes sõna «arutamiseks» sõnaga «läbivaatamiseks».

50. Paragrahv 325:

1) täiendada paragrahvi pärast 2. lõiget uue 3. lõikega järgmises sõnastuses:

«(3) Jõustunud kohtuotsuse pöörab täitmisele otsuse teinud kohus hiljemalt kolme ööpäeva jooksul selle jõustumise või asja kassatsiooniastmest tagastamise päevast arvates»;

2) endine 3., 4., 5. ja 6. lõige lugeda vastavalt 4., 5., 6. ja 7. lõikeks.

51. Asendada §-s 326 sõnad «riiklikele ja ühiskondlikele asutustele, ettevõtetele, organisatsioonidele» sõnadega «riiklikele ettevõtetele, asutustele, ühiskondlikele organisatsioonidele».

52. Täiendada koodeksit §-ga 330² järgmises sõnastuses:

«§ 330². Vabadusekaotuse kohast kohustusliku töölerakendamisega tingimisi vabastamine

(1) Vabadusekaotuse kohast kohustusliku töölerakendamisega tingimisi vabastamist «Eesti NSV kriminaalkoodeksi» §-s 55² ettenähtud juhtudel kohaldab süüdimõistetud karistuse kandmise koha järgne kohus selle organi, kelle pädevusse kuulub karistuse täideviimine, ja kohaliku rahvasaadikute nõukogu täitevkomitee juures asuva järelevalvekomisjoni ühise esildise alusel.

(2) Kohtu poolt vabadusekaotuse kohast kohustusliku töölerakendamisega tingimisi vabastamisest keeldumise korral võib selles küsimuses tehtud korduvat esildist läbi vaadata mitte enne 6 kuu möödumist keeldumise määruse tegemise päevast arvates.

(3) Kohustusliku töölerakendamisega tingimisi vabadusekaotusele mõistetud ja vabadusekaotuse kohast kohustusliku töölerakendamisega tingimisi vabastatud, kes on saadetud kohtumääruse alusel «Eesti NSV kriminaalkoodeksi» §-de 23¹ lg. 4 ja 55² lg. 5 ettenähtud juhtudel kohtuotsusega mõistetud vabadusekaotust kandma, võib esitada vabadusekaotuse kohast kohustusliku töölerakendamisega tingimisi vabastamiseks mitte enne ühe aasta möödumist vabadusekaotuse kohta saatmise määruse tegemise päevast arvates».

53. Asendada § 332¹ 2. lõikes sõnad «1. lõigus» sõnadega «lõikes üks».

54. Muuta § 341 ja sõnastada see järgmiselt:

«§ 341. Järelevalve korras kohtuotsuse läbivaatamise tähtaeg

Süüdimõistva kohtuotsuse ja -määruse järelevalve korras läbivaatamine seoses vajadusega kohaldada kriminaalseadust raskema kuriteo kohta või karistuse kerguse tõttu või muudel alustel, mis toob kaasa süüdimõistetud olukorra halvenemise, samuti õigeksmõistva kohtuotsuse või kriminaalasja lõpetamise kohta tehtud kohtumääruse läbivaatamine on lubatud ainult ühe aasta jooksul pärast nende jõustumist».

55. Muuta § 343 1. ja 2. lõige ja sõnastada need järgmiselt:

«(1) NSV Liidu peaprokuröri, NSV Liidu Ülemkohtu esimehel ja nende asetäitjatel, samuti Eesti NSV prokuröri, Eesti NSV Ülemkohtu esimehel ja nende asetäitjatel on õigus vastavalt oma pädevusele peatada iga nende poolt protestitud kohtuotsuse ja -määruse täitmine kuni kriminaalasja järelevalve korras lahendamiseni.

(2) Andmete olemasolul ilmse seaduserikkumise kohta on käesoleva paragrahvi lõikes üks nimetatud isikutel õigus üheaegselt kriminaalasja väljanõudmisega peatada kohtuotsuse või -määruse täitmine enne nende protestimist, kuid mitte kauemaks kui kolmeks kuuks».

56. Muuta § 344 2. lõige ja sõnastada see järgmiselt:

«(2) Prokuröri on õigus oma pädevuse piires kohtust välja nõuda mis tahes kriminaalasi või liik kriminaalasu, milles kohtuotsus või -määrus on jõustunud. Leidnud, et kohtuotsus või -määrus on ebaseaduslik ja põhjendamatu, esitab prokurör järelevalve korras protesti, või kui see ei ole tema pädevuses, pöördub kõrgemalseisva prokuröri poole esildisega protesti esitamiseks. Protesti esitamiseks aluste puudumise korral teatab prokurör oma otsusest ja selle motiividest isikutele, ettevõtetele, asutustele ja organisatsioonidele, kelle taotlusel kriminaalasja kontrolliti».

57. Muuta § 345 4. ja 6. lõige ning sõnastada need järgmiselt:

«(4) Vajalikel juhtudel võib järelevalve korras kriminaalasja läbi vaatav kohus kutsuda selgituste andmiseks kohtuistungile süüdimõistetu, õigeksmõistetu, nende kaitsjad, alaealiste seaduslikud esindajad, kannatanu ja tema esindaja, tsiviilhageja, tsiviilkostja ja nende esindajad.

(6) Kui kohtuistungil viibivad käesoleva paragrahvi lõikes neli nimetatud isikud, on neil õigus anda seletusi pärast kohtu liikme ettekannet».

58. Asendada koodeksi tekstis sõnad «töötajate kollektiiv» sõnaga «töökollektiiv», sõnad «asutused, ettevõtted ja organisatsioonid» sõnadega «ettevõtted, asutused ja organisatsioonid» ja sõnad «kohtulik järelevalve» sõnaga «järelevalve».

Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi esimees J. KÄBIN

Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi sekretär V. VAHT

Tallinn, 30. juunil 1982.

EESTI NSV ÜLEMNÕUKOGU PRESIIDIUMI SEADLUS

352 «Eesti NSV kohtute rahvakaasistujate nõukogude põhimääruse» kinnitamise kohta

Vastavalt Eesti NSV 1981. a. 2. detsembri seaduse «Eesti NSV kohtukorralduse kohta» §-le 45 Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidium otsustab:

Kinnitada «Eesti NSV kohtute rahvakaasistujate nõukogude põhimäärus».

Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi esimees J. KÄBIN

Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi sekretär V. VAHT

Tallinn, 30. juunil 1982.

Eesti NSV kohtute rahvakaasistujate nõukogude põhimäärus

I. Üldsätted

1. Kooskõlas Eesti NSV seadusega «Eesti NSV kohtukorralduse kohta» moodustatakse Eesti NSV kohtute juurde rahvakaasistujate nõukogud.

2. Rahvakaasistujate nõukogud on valitavad ühiskondlikud organid, kelle ülesanne on abistada kohtuid sotsialistliku seaduslikkuse tugevdamisel rahvakaasistujate aktiivsuse suurendamise teel õigusemõistmisel, kohtuotsuste täitmisel ja õiguskasvatustöös.

3. Rahvakaasistujate nõukogud valitakse rahvakaasistujate voimuste kehtivuse ajaks vastavate kohtute rahvakaasistujate üldkoosolekutel lahtisel hääletamisel järgmises koosseisus: nõukogu esimees, tema asetäitja, sekretär ja liikmed.

Valitud rahvakaasistujate arvust ja töömahust olenevalt määrab üldkoosolek rahvakaasistujate nõukogu liikmete arvuks 7 kuni 15.

Nõukogusse valituks loetakse rahvakaasistujad, kes on saanud üldkoosolekust osavõtnute häälteenamuse.

4. Rahvakaasistujate nõukogud moodustavad oma tegevuse eri küsimuste lahendamiseks sektsioone. Sektsiooni esimehe, tema asetäitja, sekretäri ja liikmed kinnitab rahvakaasistujate nõukogu selle liikmete ja teiste rahvakaasistujate hulgast.

5. Rahvakaasistujate nõukogud juhinduvad oma tegevuses käesolevast põhimäärusest ja teistest normatiivaktidest.

6. Rahvakaasistujate nõukogud annavad oma tegevusest aru rahvakaasistujate üldkoosolekule.

II. Rahvakaasistujate nõukogude volitused ja tegutsemise kord

7. Käesoleva põhimääruse §-s 2 mainitud ülesannete täitmiseks rahvakaasistujate nõukogud:

1) osutavad kohtutele kaasabi, et tagada rahvakaasistujate korrapärane osavõtt kohtuasjade läbivaatamisest;

2) võtavad osa õigusalaiste õppuste korraldamisest rahvakaasistujatele;

3) tagavad rahvakaasistujate osavõtu tingimisi süüdimõistetud isikute käitumise kontrollimisest. Selgitavad välja, kas alaealiste asjade komisjonid ja siseasjade organid on kehtestanud kontrolli alaealiste süüdimõistetute käitumise üle, kelle suhtes vabadusekaotust ettenägeva kohtuotsuse täitmine on edasi lükatud ning kas kohtuotsus ühiskondliku kasvataja määramise osas on täidetud;

4) aitavad kohtutel kontrollida alimentide sissenõudmist ning riiklikele, kooperatiivsetele ja teistele ühiskondlikele organisatsioonidele kuritegude läbi tekitatud kahju sissenõudmist käsitlevate kohtuotsuste täitmise õigeaegsust;

5) abistavad kohtuid kohtu erimääruste täitmise kontrollimisel;

6) abistavad kohtuid kohtuotsuse arutamisel ettevõtetes, asutustes, organisatsioonides ja töökollektiivides;

7) tutvuvad kohtute ülesandel seltsimehelike kohtute tööga ning teevad ettepanekuid õigusabi andmiseks seltsimehelike kohtute esimeestele ja liikmetele;

8) kuulavad sektsioonide esimeeste, esimeeste asetäitjate ja liikmeten ning teiste rahvakaasistujate aruandeid tehtud töö kohta, annavad soovitusi selle parandamiseks ning korraldavad positiivsete töökogemuste levitamist;

9) abistavad rahvakaasistujaid aruandmisel neid valinud kollektiivide ees, teevad ettepanekuid valijate märkuste ja ettepanekute elluviimiseks;

10) informeerivad vastavat kohtunikku puudustest ettevõtete, asutuste ja organisatsioonide töös tingimisi süüdimõistetute parandamisel ja ümberkasvatamisel, kohtuotsuste täitmisel alimentide sissenõudmise ja muudes asjades, kohtu erimääruste täitmisel ning teistes küsimustes;

11) täidavad muid ülesandeid.

Rahvakaasistujate nõukogud algatavad vastava kohtu esimehe ning rahvakaasistuja töökoha administratsiooni ja ühiskondlike organisatsioonide ees taotluse kohtu tööst aktiivselt osa võtnud rahvakaasistujate ergutamiseks. Vajaduse korral tõstatavad rahvakaasistujate nõukogud rahvakaasistuja töökoha administratsiooni ees küsimuse talle õigusemõistmiseks ja kohtu profülaktilisest tegevusest aktiivseks osavõtuks vajalike tingimuste loomiseks.

8. Rahvakaasistujate nõukogud töötavad kvartaliplaanide alusel. Tööplaani kinnitab rahvakaasistujate nõukogu, selle täitmist kontrollib nõukogu esimees või tema asetäitja.

9. Rahvakaasistujate nõukogu koosolekuid korraldatakse vähemalt üks kord kvartalis. Koosolek on otsustusvõimeline, kui sellest võtab osa vähemalt pool nõukogu koosseisust.

Nõukogu otsused võetakse vastu lihthälteenamusega. Koosoleku protokollile kirjutavad alla nõukogu esimees ja sekretär.

Rahvakohtu rahvakaasistujate nõukogu koosolekutest võtab tavaliselt osa rajooni (linna) rahvakohtu esimees (rahvakohtunik).

Eesti NSV Ülemkohtu rahvakaasistujate nõukogu koosolekutest võtab tavaliselt osa Eesti NSV Ülemkohtu esimees, tema asetäitja või Eesti NSV Ülemkohtu liige.

10. Rahvakaasistujate nõukogud võivad moodustada järgmisi sektsioone:

1) tingimisi süüdimõistetute ja alaealiste käitumise kontrollimiseks, kelle suhtes on vabadusekaotust ettenägeva kohtuotsuse täitmine edasi lükatud;

2) alimentide sissenõudmist käsitlevate kohtuotsuste täitmise õigsuse kontrollimiseks ning riiklikele, kooperatiivsetele ja muudele ühiskondlikele organisatsioonidele kuritegudega tekitatud kahju sissenõudmiseks;

3) kohtu erimääruste täitmise kontrollimiseks;

4) seltsimehelikele kohtutele õigusabi andmiseks;

5) kohtumenetluse kasvatusliku osatähtsuse suurendamiseks ja õiguspropaganda tegemiseks.

Olenevalt töö iseloomust, mahust ja tingimustest, samuti rahvakaasistujate arvust, võib nõukogu moodustada ka teisi sektsioone või ühendada

mõned neist. Sektsioonide arvu määrab kindlaks rahvakaasistujate nõukogu.

Rahvakaasistujate nõukogu määrab kindlaks sektsioonide liikmete arvu ja kinnitab sektsioonide koosseisu. Sektsiooni koosseisu komplekteerimisel arvestatakse rahvakaasistujate elukutset, elu- ja töökogemusi ning soovi.

11. Rahvakaasistujate nõukogud teevad nende pädevusse kuuluvates küsimustes koostööd alaealiste asjade komisjonide ja inspeksioonidega, administratiivkomisjonidega, joomise vastu võitlemise komisjonidega, ühiskondlike korrakaitsepunktide nõukogudega, vabatahtlike rahvamalevatega, seltsimehelike kohtutega ning ettevõtete, asutuste ja organisatsioonide administratsioonide ja ühiskondlike organisatsioonidega.

12. Rahvakaasistujate nõukogud ja nende sektsioonid saavad ettevõtetes, asutustes ja organisatsioonides informatsiooni ning tutvuvad neile vajalike materjalidega vastava kohtu nimel.

13. Rahvakaasistujate nõukogu esimees:

1) kutsub kokku nõukogu koosolekuid ja määrab kindlaks järjekorral koosolekul läbivaatamisele tulevad küsimused;

2) annab nõukogu liikmetele ja teistele rahvakaasistujatele ülesandeid;

3) juhatab nõukogu koosolekuid;

4) organiseerib nõukogu otsuste täitmist;

5) informeerib kohtu esimeest rahvakaasistujate nõukogu tööst;

6) täidab teisi käesolevas põhimääruses ettenähtud funktsioone.

Rahvakaasistujate nõukogu esimehe äraolekul täidab tema kohustusi esimehe asetäitja.

III. Rahvakaasistujate nõukogude tegevuse juhtimine

14. Rahvakaasistujate nõukogude tööd suunab kohtu esimees.

Metoodilise ja õigusabi andmiseks nõukogule kaasab kohtu esimees teisi kohtunikke.

15. Rahvakaasistujate nõukogusid teenindavad tehniliselt kohtud, kelle juurde nad on moodustatud.

Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi sekretär V. VAHT

EESTI NSV ÜLEMNÕUKOGU PRESIIDIUMI SEADLUS

353 Muudatuste tegemise kohta Eesti NSV Ülemkohtu presiidiumi koosseisus

Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidium otsustab:

Kinnitada Eesti NSV Ülemkohtu presiidiumi liikmeks Eesti NSV Ülemkohtu liige Hans Gustavi p. Tuulberg.

Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi esimees J. KÄBIN

Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi sekretär V. VAHT

Tallinn, 30. juunil 1982.

Raamatupalat

82 - 878

05.08.

